

99/28

Hospodaření s prostředky státního rozpočtu určenými na činnost soukromých škol

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 1999 pod číslem 99/28. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Jiří Kalivoda.

Cílem kontroly bylo prověřit poskytování a užití prostředků státního rozpočtu na činnost soukromých škol.

Kontrolovaným obdobím byl školní rok 1998/1999. V souvislosti s kontrolovaným školním rokem byly kontrolovány roky 1998 a 1999. V případě věcných souvislostí byl kontrolován také rok 1997.

Kontrolu provedly v období od prosince 1999 do dubna 2000 skupiny kontrolujících NKÚ z odboru školství a kultury a z oblastních odborů Ústí nad Labem, České Budějovice, Hradec Králové, Brno a Olomouc.

Kontrolované osoby:

A. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“).

B. Školské úřady (dále jen „ŠÚ“):

ŠÚ Praha 4, ŠÚ Litoměřice, ŠÚ České Budějovice, ŠÚ Hradec Králové, ŠÚ Brno-město a ŠÚ Olomouc.

C. Soukromé školy^{*)}:

Soukromá střední škola obchodně technická s. r. o., Květnového vítězství 1554, Praha 4-Háje;

SOŠ a SOU obchodu a služeb s. r. o., Schulhoffova 844, Praha 4;

Obchodní akademie EKONOM, o. p. s., Litoměřice, Palackého 1;

Soukromá střední odborná škola (1. KŠPA), s. r. o., Sovova 2, Litoměřice;

Soukromá vyšší odborná škola a Obchodní akademie s. r. o., Pražská 3, České Budějovice;

Soukromé střední odborné učiliště služeb a obchodní akademie s. r. o., Karolíny Světlé 2238, České Budějovice;

Soukromá střední zahradnická škola managementu a obchodu, s. r. o., Černilovská 7, Hradec Králové - Rusek;

Soukromá speciální škola pro žáky s více vadami DANETA, s. r. o., Nerudova 1180, Hradec Králové;

Soukromá škola managementu a jazyků, spol. s r. o., Pavlovská 16, Brno;

Soukromé gymnázium P. Křížkovského s uměleckou profilací, s. r. o., Kristenova 27, Brno;

MORAVSKÉ REÁLNÉ GYMNÁZIUM spol. s r. o. Olomouc, Nešverova č. 1;

Střední odborná škola, Stromořadí 420, Uničov, s. r. o.

Námítky proti kontrolním protokolům, které podaly kontrolované osoby ve třech případech, byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námítkách.

Odvolání proti rozhodnutí o námítkách, která podaly rovněž tři kontrolované osoby, byla vypořádána usneseními senátu NKÚ.

S e n á t NKÚ (ve složení: Ing. Jiří Kalivoda - předseda, JUDr. František Bárta, Mgr. Marie Hošková, Ing. Alexandr Růžek - členové) na svém zasedání, které se konalo dne 26. 6. 2000,

s c h v á l i l usnesením č. 99/28/39

k o n t r o l n í z á v ě r v tomto znění:

I. Úvod**1. Podmínky pro poskytování dotací ze státního rozpočtu**

Podle nařízení vlády č. 324/1996 Sb., kterým se stanoví podmínky a výše poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění nařízení vlády č. 321/1998 Sb., které bylo vydáno podle § 57a odst. 3 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění zákona č. 138/1995 Sb., mohou být soukromým školám poskytovány dotace ze státního rozpočtu (dále jen „dotace“). Dotace jsou poskytovány k financování neinvestičních výdajů souvisejících s výchovou a vzděláváním těm soukromým školám, které jsou zařazeny do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení (dále jen „sít škol“).

Soukromé školy zařazuje MŠMT do sítě škol na základě písemných žádostí, které předkládají zřizovatelé soukromých škol podle § 13a odst. 2 a odst. 4 písm. e) zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění zákona č. 139/1995 Sb.

Dotace na následující školní rok poskytují soukromým školám ŠÚ na základě žádosti školy nebo zřizovatele zařízení podané příslušným ŠÚ do 15. října kalendářního roku. Výše dotací se stanovuje dle § 5 nařízení vlády č. 324/1996 Sb. podle počtu žáků a procentního podílu z normativu stanoveného jako roční objem prostředků připadajících na jednoho žáka. Finanční normativy stanovuje MŠMT dle § 12 odst. 4 písm. f) zákona č. 564/1990 Sb. na každý kalendářní rok a zveřejňuje je ve Věstníku MŠMT.

Procentní podíl stanovený dle § 5 nařízení vlády č. 324/1996 Sb. lze celkově zvýšit, pokud bude mezi MŠMT nebo jím pověřeným ŠÚ a školou uzavřena ve

^{*)} Označení kontrolovaných osob registrovaných v obchodním rejstříku je uváděno podle znění v něm zaznamenaného a není sjednocováno ani upravováno.

stanoveném termínu smlouva o zvýšení dotace. Procentní podíl pro přidělení zvýšené dotace je stanoven pro jednotlivé typy škol a zařízení v § 6 nařízení vlády č. 324/1996 Sb.

Dotace se poskytují zálohově na jednotlivá čtvrtletí kalendářního roku nejpozději poslední den prvního měsíce čtvrtletí. V důsledku regulačních opatření Ministerstva financí pro čerpání výdajů státního rozpočtu č. j. 142/93 061/98 a č. j. 142/19 735/1999 bylo uloženo ŠÚ poskytovat soukromým školám zálohy na příslušný měsíc, a to nejpozději poslední den v měsíci na následující měsíc.

Jednotlivé soukromé školy a zařízení předkládají vyúčtování dotací za školní rok příslušnému ŠÚ. Zůstatky z vyúčtování dotace poskytnuté na školní rok zůstávají škole k dispozici na období do konce kalendářního roku. Vyúčtováním dotací za školní rok není však dotčena povinnost škol a zařízení provést vyúčtování za kalendářní rok.

2. Rozpočet dotací a jejich čerpání

Podle schváleného rozpočtu výdajů kapitoly 333 - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy na rok 1998 činil rozpis dotací soukromým školám 1 484 263 tis. Kč. V průběhu roku byl rozpočet upraven na 1 714 280 tis. Kč, skutečné čerpání včetně přesunů v rámci regionálního školství činilo celkem 1 714 688 tis. Kč. Na základě zúčtování finančních vztahů (vyúčtování poskytnutých záloh) bylo do státního rozpočtu odvedeno celkem 1 278 tis. Kč.

Na rok 1999 činil rozpis dotací soukromým školám celkem 1 505 759 tis. Kč. V průběhu roku byl rozpočet upraven na 1 819 956 tis. Kč, skutečné čerpání činilo celkem 1 818 738 tis. Kč.

Schválený rozpočet dotací poskytnutých soukromým školám nebyl totožný s objemem finančních prostředků rozepsaným MŠMT na soukromé školy, protože kromě finančních prostředků přidělených MŠMT na dotace ŠÚ mohou ŠÚ přidělit soukromým školám další finanční prostředky. V rámci regionálního školství lze finanční prostředky přesunovat, např. ze státního středního odborného učiliště na soukromé, pokud je v něm vykonáván odborný výcvik žáků ze státních škol, na služby výchovného poradenství realizované v soukromých střediscích výchovné péče apod.

Ve školním roce 1998/1999 byla soukromým školám poskytnuta dotace z rozpočtu MŠMT na základě žádosti a smluv uzavřených podle nařízení vlády č. 324/1996 Sb. ve výši celkem 1 679 460 tis. Kč. Na základě šetření MŠMT bylo zjištěno skutečné čerpání dotací ve výši celkem 1 664 337 tis. Kč, z toho mzdy a zákonné odvody činily celkem 1 374 865 tis. Kč, tj. cca 83 %, učební pomůcky celkem 31 897 tis. Kč a provozní náklady včetně nájemného celkem 257 575 tis. Kč. Nečerpané prostředky ve výši 15 123 tis. Kč nebyly předmětem povinného odvodu, ale zůstaly k dispozici soukromým školám jako záloha na období do konce kalendářního roku, tj. do 31. prosince 1999.

Podle výkazů předložených ŠÚ na MŠMT byly ve školním roce 1998/1999 poskytnuty dotace celkem 720 soukromým školám na cca 109 050 žáků všech forem studia, z toho 542 soukromým školám byla poskytnuta zvýšená dotace.

II. Zjištěné nedostatky

A. U Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

1. Nesoulad metodiky MŠMT s nařízením vlády č. 324/1996 Sb. a jeho novelou

K provedení nařízení vlády č. 321/1998 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 324/1996 Sb., uvedlo MŠMT v Rozpočtu resortu školství, kapitola 333 státního rozpočtu České republiky na rok 1999 v části „7 - Hlavní metodické principy rozpočtu a financování RgŠ v jednotlivých kategoriích škol“ metodiku (dále jen „metodický pokyn MŠMT“), ve které mj. stanoví, že ve školním roce 1998/1999 (tj. i v období od ledna do srpna 1999 již za účinnosti nařízení vlády č. 321/1998 Sb.) zůstávají v platnosti smlouvy o poskytnutí dotace soukromým školám, předškolním a školským zařízením uzavřené podle dosavadních předpisů. Nařízení vlády č. 324/1996 Sb. však stanovilo povinnost uzavírat smlouvy o poskytnutí dotace pouze pro předškolní a školská zařízení a povinnost uzavírat smlouvy o poskytnutí zvýšené dotace s těmi soukromými školami, které o zvýšení dotace požádaly.

Metodickým pokynem MŠMT bylo umožněno ŠÚ v období od 1. 1. 1999 do 31. 8. 1999 poskytovat dotaci na žáky dálkového studia nad rámec nařízení vlády č. 321/1998 Sb., účinného od 1. 1. 1999.

Tento nesoulad byl odstraněn až zákonem č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, jenž na základě žádosti stanoví povinnost uzavřít smlouvu o poskytnutí dotace i se soukromými školami.

2. Nejednoznačné vymezení pravidel pro stanovení počtu žáků určujících celkovou výši dotace

V ustanovení § 13b odst. 1 písm. p) zákona č. 564/1990 Sb. je mj. uvedeno, že žádost o zařazení školy do sítě škol mj. obsahuje předpokládaný počet žáků a počet tříd v nadcházejícím školním roce a předpokládaný celkový počet žáků a tříd nebo údaje o předpokládané kapacitě školského zařízení.

Na základě předložené žádosti o zařazení školy do sítě škol vystavuje MŠMT rozhodnutí, ve kterém je kromě ostatních údajů uvedena kapacita školy, která je dána počtem žáků.

Podle nařízení vlády č. 324/1996 Sb. se zvýšená dotace poskytuje na základě smlouvy zvýšením procentního podílu na počet žáků, který není vyšší než předpokládaný počet žáků uvedený ve schválené žádosti o za-

řazení školy do sítě škol. Předpisem však není stanovena povinnost žádost o zařazení školy do sítě škol schvalovat.

V nařízení vlády č. 321/1998 Sb., kterým se s účinností od 1. ledna 1999 mění nařízení vlády č. 324/1996 Sb., je v ustanovení § 5 odst. 1 mj. uvedeno:

„Dotace škole nebo zařízení se stanoví podle skutečného počtu žáků v souladu se statistickými výkonovými výkazy Škol (MŠMT) řady V pro příslušný školní rok, nejvýše však do počtu uvedeného v rozhodnutí o zařazení školy do sítě, a procentním podílem z normativu ...“

Obsah pojmu „kapacita školy“ použitého v rozhodnutí není jednoznačně vymezen, avšak z citovaných nařízení vlády lze dovodit, že se jedná o počet žáků uvedené v rozhodnutí o zařazení školy do sítě škol.

MŠMT nespécifikovalo způsob promítnutí žáků dálkového studia do celkového počtu žáků uváděného v položce „kapacita školy“. V důsledku toho poskytla většina ŠÚ školám dotace na vyšší počet žáků, než bylo uvedeno v rozhodnutí o zařazení školy do sítě škol.

3. Nedůsledný postup při poskytování zvýšených dotací soukromým školám

Pro jednotný postup a objektivní posuzování podkladů soukromých škol pro přiznání zvýšení dotace vydalo MŠMT dopisem č. j. 28 967/97 - 40 ze dne 9. 10. 1997 pro ŠÚ „Kritéria ke stanovení zvýšené dotace soukromým školám na školní rok 1998/1999“ (dále jen „Kritéria MŠMT“), která vycházejí z výše uvedeného předpisu a stanoví jako další podmínku úroveň výroční zprávy. V Kritériích MŠMT je mj. uvedeno, že o konečné výši dotace bude rozhodovat komise MŠMT.

Komise MŠMT rozhodla přidělit některým soukromým školám zvýšenou dotaci i přesto, že podle podkladů poskytnutých příslušnými ŠÚ nespĺňovaly některé z podmínek stanovených nařízením vlády a Kritérii MŠMT. Např. dvě soukromé školy byly hodnoceny Českou školní inspekcí podprůměrně, měly záporná stanoviska příslušného úřadu práce a dle hodnocení ŠÚ průměrnou, resp. podprůměrnou úroveň výročních zpráv. Přesto v obou případech rozhodla komise MŠMT o poskytnutí zvýšené dotace.

MŠMT uvedlo v metodickém pokynu MŠMT způsob výpočtu výše dotace na žáky dálkového studia střední soukromé školy. V jednom ze dvou v pokynu uvedených příkladů vychází výpočet ze zvýšené dotace, přestože v § 6 odst. 3 písm. d) uvedeného nařízení vlády je stanoveno, že na středních školách se zvýšení dotace poskytuje pouze na žáky denního studia.

Kontrolou u vybraných soukromých škol a příslušných ŠÚ bylo zjištěno, že při financování dálkového studia na středních soukromých školách vycházela většina ŠÚ ve školním roce 1998/1999 z uvedeného metodického pokynu MŠMT a zvýšenou dotaci na dálkové studium poskytla v rozporu s nařízením vlády č. 324/1996 Sb. Stejným způsobem postupovaly některé ŠÚ i v předcházejícím školním roce 1997/1998.

4. Formální nedostatky při zařazování soukromých škol do sítě škol

Při kontrole podkladů, které jsou součástí žádosti školy o zařazení do sítě škol, bylo u MŠMT zjištěno, že spisy některých soukromých škol neobsahují veškeré náležitosti podle ustanovení § 13b odst. 1 zákona č. 564/1990 Sb., ve znění zákona č. 139/1995 Sb. Např.:

U jedné soukromé školy nebyly do spisu zařazeny doklady osvědčující užívání právo zřizovatele k objektu (pouze smlouvy o smlouvách budoucích), vyjádření ŠÚ, vzdělávací koncepce a způsob hospodaření, personální zabezpečení, výpis z trestního rejstříku zřizovatele školy a ředitelky školy atd. V podkladech pro zařazení jiné soukromé školy do sítě škol nebylo zařazeno rozhodnutí MŠMT o zařazení do sítě škol, následné rozhodnutí o změně zařazení do sítě škol, výpis z obchodního rejstříku a doklad o prodloužení nájemních smluv.

B. U školských úřadů

ŠÚ poskytly soukromým školám nebo zařízením dotace, přestože tyto nedodržely některá z ustanovení především nařízení vlády č. 324/1996 Sb., ale i ustanovení některých dalších právních předpisů:

1. V ustanovení § 3 odst. 1 nařízení vlády č. 324/1996 Sb. je uvedeno:

„Žádost o poskytnutí dotace škole na příští školní rok nebo žádost o uzavření smlouvy o poskytnutí dotace zařízení na příští školní rok předkládá škola nebo zřizovatel zařízení školskému úřadu

a) do 15. října nebo

b) do 30 dnů od doručení rozhodnutí o zařazení do sítě.“

Čtyři z šesti kontrolovaných ŠÚ ve školním roce 1998/1999 poskytly dotaci školám a zařízením, přestože uvedené podmínky nespĺňily. Např.:

Dva ŠÚ poskytly nejméně v sedmi případech dotaci soukromým školám a zařízením, přestože žádosti o uzavření smlouvy o poskytnutí dotace nepředložily vůbec. Obdobným způsobem ŠÚ postupoval při poskytování dotace i v předchozím školním roce 1997/1998. Další dva ŠÚ poskytly dotace nejméně 12 soukromým školám, přestože žádosti o poskytnutí dotace předložily až po předepsaném termínu.

2. V ustanovení § 3 odst. 2 nařízení vlády č. 324/1996 Sb. je mj. uvedeno:

„Žádost obsahuje: ...

e) předpokládaný celkový počet dětí a žáků (dále jen 'žáků') ve školním roce, na který se požaduje dotace, a počet žáků v jednotlivých třídách, u středních a vyšších odborných škol po jednotlivých studijních a učebních oborech; u školních jídelen předpokládaný počet stravovaných žáků podle druhu škol a zařízení.“

Dva ŠÚ poskytly ve školních letech 1997/1998 a 1998/1999 nejméně pěti soukromým školám a zařízením dotaci, přestože jejich žádosti neobsahovaly předpokládaný celkový počet žáků, na něž se dotace poskytuje, a počet žáků v jednotlivých studijních a učebních oborech.

3. V ustanovení § 4 odst. 1 nařízení vlády č. 324/1996 Sb. je uvedeno:

„Ve smlouvě o poskytnutí dotace zařízení se konkretizují zejména činnosti, na které se dotace poskytuje, a jejich rozsah, počet žáků ve školním roce, na který se dotace poskytuje, období, na které se dotace poskytuje, a výše dotace stanovená procentním podílem podle § 5 odst. 2.“

Dva ŠÚ uzavřely ve školním roce 1998/1999 se soukromými školami smlouvy o poskytnutí dotace, ve kterých nebyly uvedeny předepsané náležitosti. Ve smlouvách nebyly konkretizovány činnosti, na které se dotace poskytuje, počty žáků ve školním roce, na který se dotace poskytuje, a výše dotace stanovená procentním podílem ve smyslu § 5 odst. 2 uvedeného nařízení vlády. Na základě takto uzavřených smluv poskytoval jeden ŠÚ dotace i ve školních letech 1997/1998 a 1999/2000.

4. V ustanovení § 6 odst. 3 nařízení vlády č. 324/1996 Sb. je uvedeno:

„Smlouvu o zvýšení dotace lze uzavřít nejvýše na čtyři školní roky se školou nebo zařízením, které alespoň po dobu jednoho školního roku poskytovaly výchovu nebo vzdělávání v souladu se svým zařízením v síti. Zvýšení dotace lze poskytnout, pokud jsou splněny následující podmínky:

- a) škola nebo zařízení dostává dotaci podle § 5 odst. 2,*
- b) pozitivní hodnocení České školní inspekce nebo jiného orgánu kompetentního ze zákona ke kontrolní činnosti v případě, že v běžném školním roce a v předchozích dvou školních letech proběhla inspekce nebo kontrola na škole,*
- c) celkový počet žáků střední školy není vyšší než předpokládaný počet žáků uvedený ve schválené žádosti o zařazení školy do sítě,*
- d) na středních školách, s výjimkou speciálních středních škol, odborných učilišť a praktických škol, se zvýšení dotace poskytuje pouze na žáky denního studia, kteří ve školním roce, na který se poskytuje zvýšení dotace, nedovrší věk:
 - 1. 21 let - v nástavbovém studiu,*
 - 2. 21 let - v ostatním denním studiu ve středním odborném učilišti, gymnáziu nebo střední odborné škole s výjimkou konzervatoře,*
 - 3. 24 let - v konzervatoři a ve vyšší odborné škole,**
- e) kladné stanovisko obce u škol a zařízení jinak zřizovaných obcí,*
- f) kladné stanovisko úřadu práce u středních a vyšších odborných škol.“*

Tři z šesti kontrolovaných ŠÚ poskytly nejméně čtyřem soukromým školám zvýšenou dotaci i na žáky dálkového studia. Jedné soukromé škole byla zvýšená dotace poskytnuta na vyšší počet žáků, než byla kapacita žáků uvedená v rozhodnutí o zařazení do sítě škol. Při výpočtu zvýšené dotace postupovaly ŠÚ podle metodického pokynu MŠMT, který byl vydán v rozporu s výše citovaným ustanovením, jak je popsáno v části II. A. 3 tohoto kontrolního závěru.

Dva ŠÚ poskytly zvýšenou dotaci soukromým školám i přesto, že nedoložily splnění stanovených podmínek. Např. dvě soukromé školy nepředložily údaj o celkovém počtu žáků ve vazbě na předpokládaný počet žáků uvedený v rozhodnutí o zařazení školy do sítě škol, údaj o dodržení věkové struktury žáků a stanovisko příslušného úřadu práce. Jiná soukromá střední škola nedoložila hodnocení České školní inspekce, přestože kontrola České školní inspekce byla provedena. Nejméně ve čtyřech případech soukromé školy nedoložily stanovisko příslušného úřadu práce.

Jeden ŠÚ poskytl zvýšenou dotaci soukromé škole na internát, který sice byl její součástí, ale neprovozoval svou činnost alespoň po dobu jednoho školního roku. Neoprávněně poskytnutá dotace činila cca 172 tis. Kč.

5. V ustanovení § 7 odst. 3 nařízení vlády č. 324/1996 Sb. je uvedeno:

„Pokud dojde v průběhu školního roku k trvalému snížení počtu žáků ve srovnání s počtem, na který se poskytuje dotace, škola nebo zařízení neprodleně tuto skutečnost oznámí školskému úřadu. Výplata dotace bude upravena od dalšího čtvrtletí a v případě, že došlo k přeplatku, bude vyúčtován podle § 2 odst. 3 písm. a).“

ŠÚ poskytly některým školám, u kterých v průběhu školního roku došlo k trvalému snížení počtu žáků, základní dotaci na vyšší počet žáků, než činil jejich přepočtený stav. Příčinou byla skutečnost, že soukromé školy snížení počtu žáků ŠÚ neoznámily. Např.:

Jeden ŠÚ poskytl dotaci nejméně třem soukromým školám na nesprávný počet žáků uvedený v zahajovacím výkazu; z toho dvě školy počet žáků v průběhu školního roku neopravily a vykazaly ho i ve vyúčtování dotace. Jiný ŠÚ poskytl dotaci jedné soukromé škole na celkem 103 žáků místo na přepočtený stav, který činil 93 žáků, a další soukromé škole poskytl dotaci na 85 žáků místo na přepočtený stav 65 žáků.

6. V ustanovení § 2 odst. 1 vyhlášky č. 315/1991 Sb., o finančním a hmotném zabezpečení žáků středních odborných učilišť, speciálních středních odborných učilišť, odborných učilišť a učilišť, je mj. uvedeno:

„Pokud žáci vykonávají v souladu s učebními plány a učebními osnovami odborný výcvik na produktivních činnostech, poskytuje se jim odměna ...“

Problematika odměňování žáků za produktivní práci kromě uvedené vyhlášky MŠMT není obsažena v žád-

ném jiném právním předpisu, MŠMT však poskytlo dopisem č. j. 21411/98-43 ze dne 23. 6. 1998 ředitelům všech ŠÚ „Metodiku k financování nákladů civilní služby a odměn žákům za produktivní práci“, kde je v bodě 2.4.1. mj. uvedeno, že odměny za produktivní práci žáků budou vypláceny z příjmů dosažených z produktivní práce žáků a ve výkaznictví o plnění ukazatelů budou vykazovány „z mimorozpočtových zdrojů“.

Jeden ŠÚ nezavázal soukromé školy k plnění pokynů uvedených v metodice k financování vydané MŠMT. V důsledku toho jedna soukromá škola uhradila odměny za produktivní práci žáků z dotace poskytnuté z rozpočtových prostředků.

7. V metodickém pokynu MŠMT, který je zmíněn již v části II. A. 1 tohoto kontrolního závěru, je pod písm. a) mj. uvedeno:

„Procentní zvýšení dotace se týká pouze školy. Pokud škola sdružuje více součástí, nebo má zařazeno více studijních či učebních oborů, stanoví se procentní výše pro jednotlivé její součásti, studijní nebo učební odbory zvlášť.“

Jeden ŠÚ uzavřel ve školním roce 1998/1999 nejméně v třech případech smlouvy o poskytnutí zvýšené dotace se soukromými školami nebo zařízeními, jejichž součástí byly další školy nebo zařízení, bez stanovení procentní výše pro jednotlivé její součásti.

Při uzavření smluv o poskytnutí zvýšené dotace výše uvedeným postupem došlo k tomu, že ŠÚ přiznal některým soukromým školám nárok na vyšší dotaci, než umožňoval maximální procentní podíl z normativu podle § 6 odst. 1 písm. c) nařízení vlády č. 324/1996 Sb.

C. U soukromých škol

Kontrolou u vybraných soukromých škol bylo zjištěno, že při nárokování a následném čerpání poskytnutých dotací soukromé školy nedodržely některá ustanovení právních předpisů, zejména nařízení vlády č. 324/1996 Sb. Nedostatky týkající se nerespektování jednotlivých ustanovení uvedeného nařízení vlády soukromými školami spojené s nedůsledným postupem příslušných ŠÚ jsou uvedeny v části II. B tohoto kontrolního závěru.

Příklady porušení jiných právních předpisů soukromými školami:

1. V jednom případě bylo zjištěno, že soukromá škola nedodržela ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v České republice (rozpočtová pravidla republiky), kde je mj. uvedeno, že účelové dotace mohou být použity jen na určené účely a podléhají ročnímu zúčtování se státním rozpočtem. V § 2 odst. 1 nařízení vlády č. 324/1996 Sb. je přitom mj. uvedeno, že dotace se poskytuje k financování neinvestičních výdajů souvisejících s výchovou a vzděláváním a s běžným provozem školy.

Soukromá škola hradila z poskytnuté dotace mimo jiné i služby, které nesouvisely s účelem dotace a které navíc nebyly ani řádně zdokladovány.

2. Jiná soukromá škola porušila ustanovení § 4 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, kde je mj. uvedeno:

„Účetní jednotky, které jsou právníckými osobami, vedou účetnictví ode dne svého vzniku až do dne svého zániku; ...“

Škola nevedla jako samostatná účetní jednotka účetnictví ani jeho vedením nepověřila jinou právníckou nebo fyzickou osobu, jak to umožňuje § 5 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb. Uvedená škola nepředložila ke kontrole vyúčtování dotace podle skutečnosti, k čemuž se mj. zavázala i ve smlouvě se ŠÚ. Náklady hrazené z poskytnuté dotace nesprávně stanovila procentním podílem z celkových nákladů sdružení, jehož byla účastníkem.

3. Další soukromá škola nepředložila průkaznou evidenci majetku (inventurní soupisy), jak ukládá ustanovení § 29 odst. 1, 3 a 4 a § 30 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., kterou by doložila, že předměty, na jejichž opravu vynaložila finanční prostředky ze státního rozpočtu, byly v jejím majetku. V této souvislosti bylo zjištěno, že škola neprovedla inventuru peněžních prostředků v hotovosti v roce 1998 ani v roce 1999.

4. Tři soukromé školy nepostupovaly podle ustanovení § 38a odst. 1 školského zákona (č. 29/1984 Sb., ve znění zákona č. 138/1995 Sb.), tím, že nevedly ve smyslu výše uvedeného ustanovení povinnou dokumentaci.

Např.:

Dvě soukromé školy nevedly podkladovou dokumentaci k rozhodnutí o zařazení do sítě škol, žádosti o provedení změn a žádosti o vyřazení ze sítě škol.

U jiné soukromé školy z důvodu neprůkazně a nepřehledně vedené evidence žáků nemohl být řádně ověřen počet žáků, na které byla škole poskytnuta dotace podle ustanovení § 7 odst. 1 nařízení vlády č. 324/1996 Sb.

5. Jedna soukromá škola porušila ustanovení § 3 odst. 3 zákona č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor, ve znění zákona č. 540/1991 Sb. Uvedená škola uzavřela s pronajímatelem, který byl současně jednatelem společnosti a ředitelem školy, smlouvu o nájmu nebytových prostor a movitých věcí, která neobsahuje ujednání o splatnosti nájemného a způsobu jeho platby. Předmět a účel nájmu nebyl ve smlouvě stanoven jednoznačně a určitě (z obsahu smlouvy není zřejmé, zda předmětem nájmu je celý objekt či pouze jeho část). Výše ročního nájemného uhrazená z prostředků státního rozpočtu činila celkem 1 300 tis. Kč.

Navíc uzavření uvedené smlouvy bylo ze strany školy nehospodárné, neboť škola hradila dohodnuté ná-

jenné ve výši 2 500 Kč za 1 m² za rok, přičemž obvyklá výše ročního nájemného pro školské účely v dané lokalitě se pohybovala v kontrolovaném období v rozmezí od 200 do 800 Kč/m².

Vyhodnocení:

Pro kontrolované období byly podmínky a výše poskytovaných dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením stanoveny nařízením vlády č. 324/1996 Sb., které bylo v průběhu školního roku 1998/1999, s účinností od 1. 1. 1999 novelizováno nařízením vlády č. 321/1998 Sb. Uvedenou změnou však nebyl zajištěn jednotný postup při poskytování a čerpání dotací v průběhu celého školního roku. MŠMT se sice snažilo tento nesoulad v právních předpisech eliminovat metodickým pokynem, který však umožňoval ŠÚ postupovat ve vztahu k soukromým školám dvojím způsobem. Pokud nebyla se střední a odbornou soukromou školou uzavřena smlouva o poskytnutí zvýšené dotace, neměla škola od 1. 1. 1999 nárok na poskytnutí dotace pro žáky dálkového studia.

Podle nařízení vlády č. 324/1996 Sb. se stanoví výše dotace podle počtu žáků, nejvýše však do počtu uvedeného ve smlouvě, podle novelizovaného nařízení vlády č. 321/1998 Sb. se výše dotace sice rovněž stanoví podle počtu žáků, avšak nejvýše do počtu uvedeného v rozhodnutí o zařazení školy do sítě. V rozhodnutí je uveden počet žáků v položce „kapacita školy“. V důsledku toho, že MŠMT jasně nespecifikovalo způsob promítnutí žáků dálkového studia do kapacity školy, poskytla většina ŠÚ soukromým školám dotace na vyšší počet žáků, než bylo uvedeno v rozhodnutí o zařazení školy do sítě škol. Uvedená problematika není uspokojivě upravena ani zákonem č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, kterým bylo s účinností od 3. 12. 1999 zrušeno nařízení vlády č. 324/1996, ve znění nařízení vlády č. 321/1998 Sb.

Navíc většina ŠÚ poskytla na žáky dálkového studia středních a odborných škol také zvýšenou dotaci, přestože v § 6 odst. 3 nařízení vlády č. 324/1996 je uvedeno, že na středních školách se zvýšení dotace poskytuje pouze na žáky denního studia. ŠÚ tak postupovaly na základě metodického pokynu MŠMT, ve kterém je uveden nesprávný způsob výpočtu.

Z kontroly dále vyplynulo, že MŠMT a ŠÚ při přidělování dotací a zvýšených dotací soukromým školám nepostupovaly plně v souladu s právními předpisy a neuplatňovaly důsledně svou kontrolní funkci. Dotace tak byly poskytnuty i těm soukromým školám, které nedodržely některé podmínky stanovené zejména uvedenými nařízením vlády. Např. žádosti o poskytnutí dotace nebyly podány včas, neobsahovaly požadované údaje o škole a žácích, při vyúčtování dotace byly uváděny nesprávné počty žáků, v některých případech nebyla vedena předepsaná dokumentace, nebyla vedena evidence majetku, na jehož opravy byly vynaloženy prostředky z poskytnuté dotace, apod.

Při hodnocení čerpání prostředků poskytnutých ve školním roce 1998/1999 ze státního rozpočtu na činnost soukromých škol, předškolních a školských zařízení bylo zjištěno, že celková výše dotací činila celkem 1 664 mil. Kč. Z toho podstatná část prostředků, celkem 83 %, byla čerpána na mzdy učitelů a na zákonné odvody, 15 % výdajů z dotací činily provozní náklady škol a zařízení a 2 % prostředků byla použita na pořízení učebních pomůcek.

Hospodaření s prostředky poskytnutými ze státního rozpočtu na činnost soukromých škol bylo v kontrolovaném období značně ovlivněno především nedostačnou právní úpravou podmínek pro přidělování dotací soukromým školám a jejich čerpání v průběhu jednoho školního roku. Ani metodické pokyny MŠMT nezpracovaly tak, aby zaručovaly jednotný postup při poskytování dotací. Tento nesoulad byl odstraněn až zákonem č. 306/1999 Sb.